

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תרומה

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ג
(תרגום הפשו')

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה
שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' ישראל ברוך ע"ה
בן הרה"ח הרה"ת ר' שלום דובער ע"ה בוטמן
נפטר בדמי ימיו, בן נ"ה שנה,
ש"ק פ' ויקרא, וא"ו אדר שני ה'תשע"ד
ת. נ. צ. ב. ה.
*

נדפס ע"י ידידין

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved One
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הגדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

במקומות אחרים, ועל ידי זה להמשיך "בכל המקום" את ה"ושכנתי" ולא רק במקום אחד. מדוע אפוא, היו צריכים העבודות להעשות דוקא במשכן ומקדש?

ב. אחת העבודות⁵, העיקריות במשכן ומקדש היתה עבודת הקרבנות. עבודת הקרבנות נחלקת לשני חלקים (אפילו בביהמ"ק) וסוגים כלליים: עבודת הקרבנות בגשמיות, שהיו מקריבים בהמה על המזבח, ועבודת הקרבנות ברוחניות⁶, (שבזמן הזה זו תפילה ש"כנגד תמידין תקנום")⁷. שני חלקי וסוגי הקרבנות, קשורים במקום המקדש: לגבי קרבנות בגשמיות, פשוט שהם קשורים במקום המשכן ומקדש, שהרי "משהוקם המשכן נאסרו הבמות", וכן אחר כך כש"באו לירושלים"⁸ היה אסור להקריב קרבנות במקום אחר מלבד בבית המקדש; ואפילו קרבנות ברוחניות – תפילה, שמוותרת בכל מקום (מלבד ב"בכתא"⁹ שמחמת פיזור הנפש אי אפשר לכוון שם כראוי וכיוצא בזה)¹⁰ – מכל מקום נקרא בית המקדש לעולם "זוה שער השמים"¹¹, שם הוא המקום דרכו עוברות התפילות תמיד, שלכן צריך להתפלל עם הפנים לארץ ישראל, "והתפללו אליך דרך ארצם"¹², ובארץ ישראל עצמו, עם הפנים לירושלים, וירושלים עצמו – למקום המקדש¹³.

(5) ראה ד"ה באתי לגני ה'שי"ת רפ"ב. ד"ה טעמה כי טוב תשי"ט פ"ב.

(6) ראה לקו"ת ר"פ אחרי. שם פנחס עו, ג.

(7) ברכות כו, ב. שו"ע אדמו"ר סי' צה, ד.

(8) ובחים פי"ד מ"ד, ה.

(9) ברכות לד, ב. שו"ע אדמו"ר סי' צ, ה.

(10) ראה טושי"ע או"ח סי"צ.

(11) בראשית כה, יז.

(12) מלכים א' ה, מח.

(13) שו"ע אדמו"ר סי' צד, א. ואפילו מחוץ לביהמ"ק

א. בפרשת תרומה מספרת התורה על ציווי הקב"ה: לקחת "זהב וכסף גו", י"ג¹ (ט"ו)² דברים גשמיים, ולעשות מהם מקדש להקב"ה, "ועשו לי מקדש", והקב"ה מבטיח: "ושכנתי בתוכם", שישכון בתוך המקדש שיבנה מאותם דברים.

אף שאין הגבלה של מקום לגבי אלקות, מבטיח הקב"ה, שהוא ישכון במקום המקדש, שחייב להצטמצם בשטח של מקום מוגבל ביותר: ולא רק בית המקדש שנבנה מאוחר יותר שהיה קבוע תמיד במקום אחד – בירושלים, ומאז הוא כך לעולם, אלא גם במשכן – שנדד עם בני ישראל לכל מקום שהלכו, ומשנה מקומו בעולם – היתה השראת השכינה תמיד רק במקום אחד, באותו מקום שהוקם המשכן.

לכאורה אינו מובן: הקב"ה כאמור הרי, כנ"ל, אינו מוגבל ח"ו במקום, "את השמים ואת הארץ אני מלא"³, אם כן, מדוע אפוא, ציוה הקב"ה לעשות מקום מיוחד להשראת השכינה?

הן אמת, שאף ש"את השמים ואת הארץ אני מלא", יכול הוא להיות באופן של העלם, שבעולם לא יורגש אלקות; ובכדי שיהיה גילוי השכינה יש צורך בעבודה – אבל זה הרי אינו קשור למקום מסוים: בכל מקום שיהודי עובד בו את הקב"ה, הוא ממשיך אלקות⁴, ולפי זה הרי היו לכאורה יכולות אותן העבודות שבמשכן ומקדש לייעשות גם

(1) שהש"ר ד, יג. זח"ב קמח, א. תנחומא תרומה ה. הובא ברש"י ר"פ תרומה ועוד.

(2) בחיי וכלי יקר שמות כה, ג. וראה זח"ב קלה, א.

(3) ירמ' כג, כד.

(4) בכל המקום אשר אוכיר את שמי אבוא גו' (שמות כ,

כא. אבות פ"ג, מ"ו. וראה ירוש' ברכות פ"ד, ה"ד).

לבנות את בית המקדש.

ובנוגע אלינו הכוונה – לבנות את בית המקדש השלישי, בפשטות ממש, כפס"ד הרמב"ם⁵ שהוא יבנה ע"י משיח צדקנו, "ובנה מקדש במקומו"⁶, וע"פ דברי הרמב"ם⁷ "הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם, אנשים ונשים כמקדש המדבר", מובן שכך הוא גם בנוגע לבית השלישי, שכאו"א מישראל ישתתף בזה ע"י נדבותיו, אנשים ונשים, ויש לומר – גם טפ (כפי שהי' בנדבת המשכן).

לקוטי

לכאורה אינו מובן כלל: לשם מה היה צריך לקשור "עבודה שבלב זו תפלה"¹⁴, שהיא עבודה רוחנית, עם מקום גשמי, מקום המוגבל ומדוד בגשמיות?

אפילו אם תמצי לומר בקרבנות בגשמיות, שהעבודה בהם מתבטאת בכך שהאדם מקריב על המזבח בהמה גשמית, וכזאת שמוגדרת בכמה תנאים; גם ההמשכה מלמעלה שבאה כתוצאה מעבודת הקרבנות היתה קשורה בגשמיות: שכן היו רואים בעיני בשר את ה"ותצא אש" שירדה אש מן השמים "ותאכל"¹⁵ את הקרבנות. וכיון שהן העבודה והן ההמשכה שבאה על ידה, היו קשורות בענינים גשמיים, יש מקום בשכל לומר שיש צורך לשם כך מקום גשמי ומוגדר דוקא.

(אף שעדיין דרוש ביאור, מדוע שלא תוכל ההמשכה שעל ידי עבודת הקרבנות להיות גם במקום גשמי ומוגדר אחר, ובפרט שהרי לפני שנאסרו הבמות, קיימו את עבודת הקרבנות בכמה מקומות באותו זמן).

אבל תפילה הרי היא ענין רוחני לגמרי: לא זו בלבד שאין כאן לאדם כל מגע עם דבר גשמי (מלבד עם עצמו), כי אם גם את זאת שהוא צריך להקריב את עצמו להקב"ה, לקרב את הכוחות¹⁶ והחושים שלו להקב"ה, על ידי התמסרותו בתפילתו ובקשתו להקב"ה; נוסף על כך הרי גם ביחס לאדם עצמו עיקר התפילה היא כוונת הלב, הרוחניות שבה, אמנם התפילה צריכה להיות בפה¹⁷, אבל זהו בכדי לעורר את הכוונה, כי "קול מעורר הכוונה"¹⁸.

התפלה אינה נשמעת אלא בביהכ"ס (ברכות ו, א. שו"ע סי' צ), שהיא מקדש מעט (מגילה כט, א).
 14) ספרי דברים יא, יב. תענית ב, א.
 15) ויקרא ט, כד.
 16) ראה של"ה מס' תענית אור"ח בסופו (ריא, ב) וש"נ.
 17) ראה תניא רפ"ח ורפ"ו.
 18) לקו"ת אחרי כה, סע"ד. מש"כ בתניא אולי י"ל שזהו רק בשביל תיקון העולם וגופו ונה"ב. ועייג"כ תניא פ"מ ובקו"א.

תרומה

(ואף שגם על ידי תפילה פועלים המשכות מלמעלה בגשמיות¹⁹ – שמתמלאות בקשות התפילה: רופא חולים ומברך השנים – הרי אין זה נראה לעיני בשר שהרפואה והברכה באים כתוצאה מתפילתו ובקשתו; שלא כמו שהיה באש מן השמים על המזבח שאותה ראו בעינים שהיא "אוכלת" את הקרבן).

כיון שהתפילה היא ענין רוחני לגמרי, אינו מובן, מדוע היא קשורה ומוגבלת במקום גשמי?

ג. ביאור הדבר הוא על פי הכלל הידוע²⁰: "כל הגבוה ביותר יורד למטה ביותר": עצם הדבר ש"ושכנתי בתוכם" קשור עם מקום גשמי מוגבל, מהוה הוכחה שמתגלית כאן מדריגה נעלית מאד, שיכולה לבוא לידי גילוי רק "למטה" ו"ביותר".

הקב"ה הוא אמיתית הבלי גבול, הוא אינו מוגבל ח"ו בשום הגבלות, לא במקום ולא בלמעלה מהמקום. כשם שאין להגדיר את הקב"ה על ידי הגבלות של מקום, כך אי אפשר להגדירו על ידי "הגבלות" של למעלה מהמקום, שכן גם "למעלה מהמקום" הוא תואר המורה על הגבלות מסויימות (ביניהם גם זה עצמו, שהוא מוגדר, כאילו, בבלי גבול ואין לו גבול)^{20*}, והקב"ה הוא הרי למעלה מכל תואר המגביל. רק כאשר באים יחדיו מקום ולמעלה מהמקום, גבול ובלתי גבול יחדיו, הרי ההתחברות של שני ההפכים כאחד מורה על כח עצמותו ית', שהוא "נמנע הנמנעות"²¹ ומחבר שני דברים מנוגדים, וכאן יכולה להיות השראת השכינה.

19) ראה קו"א (בתניא) רד"ה להבין מ"ש בפע"ח "לבי"ע דוקא לא בדרך התלבשות בלבד רק כו' לשנות הנבראים".
 20) נתבאר בארוכה בשערי אורה ד"ה יביאו לבוש מלכות פ"ב ואילך, פל"ב ואילך.
 20*) ראה עבודת הקודש ח"א רפ"ח.
 21) ראה שו"ת הרשב"א סתי"ח. ס' החקירה לאדמו"ר הצ"צ ע' 68.

וזהו החידוש של המשכן והמקדש: מצד אחד היה לו מקום מסויים ומוגבל בעולם, וכן הגבלות ביריעות, קרשים ואדנים²² ובבנין בית המקדש, גם כלי המשכן והמקדש היו במדה וגודל קבוע; יתרה מזו – המדה היתה צריכה להיות מדוייקת, כמפורט בדיני התורה – ויחד עם זאת היה נראה במשכן ובמקדש בגלוי בעיני בשר כיצד במידות גופא בא לידי ביטוי ה"למעלה ממדידה וגבול", החיבור של גבול ובלי גבול ביחד, כפי שהמשנה מספרת על ה"עשרה ניסים"²³ שהיו בבית המקדש. ובפרט בקדשי-קדשים (עיקר בית המקדש)²⁴ בו היה "מקום הארון אינו מן המדה"²⁵ (היינו שאף שלארון היתה מדה של "אמתים וחצי וגו'²⁶, לא היה תופס הארון מקום במדידת עשרים האמות של קדשי קדשים), שם התבטא בגילוי כח עצמותו ית', שדוקא הוא יכול לחבר את שתי ההפכים של מקום ובלי מקום. לכן נקשרו גם הקרבנות והתפלה במקום המקדש. כי עבודת הקרבנות והתפלה²⁷ היא להגיע לדרגת האלקות הנעלית מכל תואר, שאין לתארה גם בתואר של "בלי גבול", כאמור לעיל. לכן גם עבודתם צריכה להיות קשורה עם הגבלה של "למטה ביותר": אילו לא היו התפלה והקרבנות מוגבלים במקום גשמי, אי אפשר היה להגיע אלא לדרגת

האלקות שלמעלה ממקום, בלי גבול; אבל לא זהו עצמותו ית'. במה מתבטא עצמותו? בהתחברות של למעלה ממקום עם מקום²⁸. (ואכן באותם זמנים שהיו מקריבים קרבנות על הבמות, לא היה להם מקום מסויים – לא היתה לקרבנות אותה מעלה של הקרבנות שהקריבו במשכן ובמקדש, ולכן נוספו בקרבנות המשכן והמקדש הלכות רבות (הגבלות), יתר על כן – במשכן ומקדש היו מקריבים קרבנות כאלו שלא היו יכולים להקריבם על הבמות כלל)²⁹.

ד. על פי זה גם יובן שמתוך משכן ומקדש עצמם – בית המקדש היה במדרגה נעלית יותר מהמשכן³⁰; המשכן לא היה מוגדר וקבוע תמיד במקום אחד בעולם, כי אם היה מובל ממקום אחד לשני, כמ"ש "ואהי' מתהלך באוהל"³¹; הוא היה גם עשוי בעיקר מצומח והחי (האדנים היו רק היסוד) – לא מהדומם שהוא "למטה ביותר" – ולכן לא היתה בו כל כך התגלות ה"גבוה ביותר". ורק בבית המקדש, שהיה מוגבל במקום מסויים; והיה בנוי בעיקר מהדומם, "למטה ביותר", בא לידי ביטוי אמיתית הבלי גבול של עצמות, שאינו מוגבל בשום הגבלות, עד שיוכל להתקשר עם מקום מוגבל ממש, ודוקא "בתחוננים"³²; מקום מוגבל מן הסוג הגשמי הנחות ביותר – דומם, נעשה "דירה לו ית'", לעצמותו. ולכן היה המשכן נחשב

22 ראה ג"כ ד"ה היושבת בגנים ה'תש"ח.

23 אבות פ"ה, מ"ה.

24 טושי"ע או"ח רסצ"ד.

25 יומא כא, א ושי"ב.

26 שמות כה, י. ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 145.

27 כי רוא דקורבנא עולה עד רוא דא"ס (ראה זח"ב לט"א, א. ח"ג כו, ב), וכן תפלה ענינה – יהי רצון, המשתכח רצון חדש מבעל הרצון. אלא שתפלה, להיותה עבודה רוחנית (אינה למטה ביותר – בערך הקרבן גשמי), ובמילא אינה מגעת במקום נעלה כ"כ כקרבנות, אפשרית בכל מקום ורק שצריכה להיות מנוונת לצד המקדש, וגם התפלה עצמה אף שצריכה להיות בבחינת מקדש מעט, אי"ז לעיכובא בדיעבד, משא"כ קרבנות שהם בגשמיות מוכרחים להיות (בשעת איסור הבמות) במקום המשכן ומקדש דוקא. עיי' לקו"ת ר"פ פנחס.

28 שטמטס זה, ה' הקמת המשכן ביום השמיני דוקא למילואים, וכן גם הענין ותצא אש גו' ותאכל, כי חיבור גבול ובל"ג הוא בכחו של בח' שמיני דוקא (ראה לעיל ע' 66 וע' 88).

29 זבחים פי"ד. מגילה ט, ב. הובא ברש"י דברים יב, ת.

30 ראה זבחים שם דביהמק"ד דוקא הוא "מנוחה". נת' בתו"א ר"פ ריגש. לקו"ת ברכה ד"ה מומור שיר סעיף ג. ושי"ב.

31 שמואל ב ז, ו.

32 תנחומא נשא טז. במדבר פי"ג, ו. וראה תניא פל"ז "שאין תחתון למטה ממנו".

בפשטות ממש, כפס"ד הרמב"ם⁵ אַז דאָס וועט אויפגעבויט ווערן דורך משיח צדקנו, "ובנה מקדש במקומו"⁶, וע"פ דברי הרמב"ם⁷, הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם, אנשים ונשים כמקדש המדבר, איז מובן אַז אַזוי איז דאָס אויך בנוגע צום בית שלישי, אז יעדער איד וועט זיך אין דעם משתתף זיין ע"י נדבותיו, אנשים נשים, ויש לומר – אויך טף (ווי ס'איז געווען בנדבת המשכן).

(משיחות לילות ד', ה', ו' ושבת קודש פ' תרומה תשנ"ב)

5 הלי' מלכים רפי"א ובסופו. וראה לקו"ש ח"ח ע' 418 ואילך. ושי"ב.

6 ל' הרמב"ם שם ספי"א.

7 הלי' ביהב"ח פ"א הי"ב.

בדורנו זה – הדור האחרון לגלות והדור הראשון לגאולה – לאחרי שסיימו הכל, וצריכה להיות רק קבלת פני משיח צדקנו בפועל – ודאי שהקב"ה מברך כאו"א מישראל בעשירות בזהב בגשמיות וברוחניות, עד לאופן (כפי שהי' ב"ימי צאתך מארץ מצרים" כך גם עתה "אראנו נפלאות") – ש"אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו **תשעים** חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים"² . . .

בכדי . . . לנצל את העשירות ("זהב כסף ונחושת וגו'") כדי לעשות מביתו הפרטי משכן ומקדש לה' (ושכנתי בתוכם כל א' וא'), כולל – גם ע"י נתינה לצדקה לבנות בית הכנסת ובית המדרש כפשוטו, "מקדש מעט"³.

ועוד והוא העיקר – בענין שהזמן גרמא – בניית בית המקדש השלישי בפשטות ממש:

לאחרי כל הפירושים בפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כולל הפירוש "בתוך כל א' וא'" – הרי אין מקרא יוצא מידי פשוטו⁴, לכל לראש הפירוש בזה בנוגע להלכה למעשה – שעל בני' מוטל החיוב

הוספה בשורת הגאולה

פז.

בדורנו זה – דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה – לאחרי וואָס מ'האַט שוין אַלץ פאַרענדיקט, און עס דאַרף נאָר זיין קבלת פני משיח צדקנו בפועל – איז זיכער אַז דער אויבערשטער בענטשט יעדער איד מיט עשירות בזהב בגשמיות וברוחניות, ביז באופן (ווי ס'איז געווען „כימי צאתך מארץ מצרים“ אזוי איז אויך איצטער „אראנו נפלאות“) – אַז „אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים“² . . .

בכדי . . . צו אויסנוצן די עשירות („זהב וכסף ונחושת וגו'“) אויף מאַכן פון דער אייגענער שטוב אַ משכן ומקדש לה' (ושכנתי בתוכם בתוך כל א' וא'), כולל – אויך דורך געבן צדקה אויף אויפבויען אַ בית הכנסת ובית המדרש כפשוטו, „מקדש מעט“³.

ועוד והוא העיקר – בענין שהזמן גרמא – אויפבויען דעם בית המקדש השלישי בפשטות ממש:

לאחרי כל הפירושים אין דעם פסוק „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“, כולל דעם פירוש „בתוך כל א' וא'“ – איז דאָך אין מקרא יוצא מידי פשוטו⁴, לכל לראש איז דער פירוש בזה בנוגע להלכה למעשה – אַז אידן האָבן דעם חיוב צו אויפבויען דעם בית המקדש.

ובנוגע אלינו מיינט עס – צו אויפבויען דעם בית המקדש השלישי,

(1) מיכה ז, טו.

(2) בכורות ה, ב. וכו' בתנחומא בשלח כה. הובא בפרש"י בא יג, יג (וראה לקו"ש חט"ו ע')

(3) הערה 20*.

(4) יחזקאל יא, טו. מגילה כט, א.

(5) שבת סג, א. וש"נ.

לקוטי

תרומה

שיחות

כדירת עראי של הקדוש ברוך הוא ואילו בית המקדש שימש דירת קבע³⁰.

ה. על פי זה יובן גם, דיוק רז"ל³³ בלשון הכתוב: „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (לשון רבים), בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כל אחד ואחד“. הקב"ה מבטיח: „ושכנתי בתוכם“, שישכון לא רק במשכן ומקדש (כי אז היה צריך לכתוב „בתוכו“), אלא גם בקרב כל יהודי. על ידי כך שהאדם עושה מחפציו הגשמיים מקדש להקב"ה – לומד תורה ומקיים מצוות, ומביא קדושה גם בעיני החולין ובדברי הרשות – שוכן הקב"ה בתוכו.

יתרה מזו: ה"ושכנתי בתוכם", השראת השכינה בכל אדם מישראל היא במידה מסוימת באופן מעמיק יותר מאשר ה"ושכנתי" שהיה במשכן ומקדש. שכן מובן שכל שיהיה ה"תחתון" של הדומם והמקום המוגבל של המשכן ומקדש נחות ביותר, אינו מגיע לנחיתותו של הדומם והמקום שבכללות העולם. ובשעה שאדם מביא קדושה גם אל הדומם והמקום שבכללות העולם, הרי הוא משלים בזה את אמיית הכוונה של "דירה בתחתונים"; מהתחתון שאין תחתון למטה ממנו³⁴, הוא עושה דירה לעצמותו ית' ממש, שלכן דוקא עבודה זו³⁵ מביאה את המקדש השלישי שהוא – בלי גבול (אפילו בערך של בית המקדש ראשון ושני)³⁶.

1. ה"ועשו לי מקדש" של עתה, שהוא כנ"ל – להביא את הקדושה בדברי החולין של

(33) כן הובא בלקו"ת ר"פ נשא ועוד בכ"מ. ולע"ע לא מצאתיו אלא בראשית חכמה (שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו) ובש"ל ש' האותיות אות ל. מסכת תענית רד"ה מענין העבודה. פ' תרומה חלק תו"א – שכה, ב. שכו, ב. ועוד.

(34) תניא פל"ו.

(35) ראה תניא רפ"ז "תלוי במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות".

(36) עליו נאמר: ורחבה ונסכה למעלה למעלה (יחזקאל מא, ז). וראה חז"ב רלד, א. רמב"ן לתולדות כו, כ.

כל אדם – צריך להיות באותו אופן של ה"ועשו לי מקדש" כפשוטו, כאשר נבנה המשכן מ"זהב וכסף וגו'".

כשם שכל י"ג (ט"ו) הדברים מהם עשו את המשכן נעשו הם בעצמם קדושים, כך הוא גם בנוגע למקדש שהאדם צריך לעשות מדברי הרשות שלו: שהם עצמם יהיו קדושה.

אין די שבהנהגת היהודי בא לידי ביטוי ההבדל בינו לבין, להבדיל, אינו יהודי, רק בזהירות מאונאה במסחר, השגת גבול וכו' – שכן זוהי רק עבודה של המונעות מלעסוק במסחר באופן האסור על פי תורה. אבל תכלית העבודה היא, שבתוך עשיית המסחר תורגש ותיראה אלקות; ולא רק שהמסחר יהיה לשם שמים, שישתמש בגשמיות לשם קדושה, אלא שהגשמיות עצמה תהיה קדושה (כפי שהוא ב"ועשו לי מקדש" כפשוטו, שהי"ג (ט"ו) דברים הם עצמם נעשו מקדש). שזהו פירוש של "בכל דרכיך דעהו"³⁷; לא רק שדרכיך יהיו לשם "דעהו" אלא שבהם עצמם – "דעהו". בדוגמת אכילת שבת שהאכילה עצמה היא מצוה³⁸, נדרשת להיות גם אכילת חול וכן כל דברי הרשות, שיעשו לא רק לשם שמים, אלא שגם בהם עצמם יהיה דעהו: שלחנו של אדם צריך להיות "שלחן אשר לפני ה'", שיהיה קדוש בדוגמת המזבח³⁹, וכך בכל הענינים.

(37) משלי ג, ו. עפ"י מ"ש בפנים יובן מה שהרמב"ם (בהל' דיעות ספ"ג, ובשמונה פרקים ספ"ה) והטור וש"ע (או"ח סי' רלא), הביאו ב' הלשונות: כל מעשיך יהיו לשם שמים; בכל דרכיך דעהו. שאי"ז כפל לשון, כי אם ב' ענינים הם. ובוה יומתק גם מה שהרמב"ם הקדים את מאמר המשנה (אבות פ"ב, ב, יב) וכל מעשיך יהיו לשם שמים למאמר הכתוב בכל דרכיך דעהו (דלכאורה צריך ה' להקדים מאמר הכתוב, וכחסדר בטור וש"ע) – לפי סדר העבודה צריך להיות מהקל אל הכבד, מקודם לשם שמים ואח"כ בכל דרכיך דעהו (משיחת יג תמוז תשכ"ב).

(38) ראה ג"כ תו"א ר"פ חיי שרה. ד"ה והוא עומד תרס"ג וש"נ.

(39) יחזקאל מא, כב. ברכות נה, א.

ז. לפי זה יובן גם הקשר בין פרשת תרומה לפרשיות שלפניה יתרו ומשפטים⁴⁰: בפרשת יתרו מדובר אודות מתן תורה בו נתחדש הקשר של רוחניות וגשמיות, חיבור עליונים ותחתונים; וענין זה עצמו (אך בהוספה), נידון גם בפרשת ואלה המשפטים – "ואלה מוסף על הראשונים"⁴¹. אלא שזהו רק חיבור בין רוחניות עם מצוות בדברים גשמיים, ובשעת מעשה. אבל בפרשת תרומה מדובר על "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", החיבור בין עליונים לתחתונים לא רק לגבי מצוות, כי אם גם בדברי הרשות – "בכל דרכיך דעהו". וכל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם⁴².

זהו גם כללות סדר הפרשיות שבספר שמות באופן של מלמטה למעלה: בפרשיות הראשונות מסופר על כל סדר גלות מצרים ויציאת מצרים שכל זה היה הקדמה והכנה למתן תורה; אחר כך (בפרשת יתרו ומשפטים) – ענין וחיודש שבמתן תורה, החיבור של רוחניות עם מצוות בגשמיות, ואח"כ (מפרשת תרומה עד לסיום ספר שמות)⁴³ – בכל דרכיך דעהו.

(משיחות ש"פ שמיני תשכ"ב)

ח. על הפסוק "ויקחו לי תרומה" מפרש רש"י "לי לשמי", שנתנית התרומה לנדבת

40 דלפי הדיעה (תנחומא תרומה ח. רש"י שמות לא, יח) ציווי מלאכת המשכן (גם ציווי הקב"ה למשה, ולא רק ציווי משה לישראל כדעת זוהר ויקהל קצה, א) ה' אחרי מעשה העגל, הוצרך להקדים פ' תשא לפ' תרומה ותצוה.

41 ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג פ' יתרו ופ' משפטים בארובה.

42 ויק"ד פ"ב, ב. נתבאר בלקו"ת במדבר ט, ג. 43 וגם בפרשיות אלו עצמן הוא סדר של מלמטלמ"ע: בפ' תרומה ותצוה – המשכן שנצטוו משה מהקב"ה, (שאין זה למטה ביותר) ובפ' ויקהל פקודי – המשכן הגשמי שעשו ישראל למטה (ראה לקו"ש ח"א פ' פקודי), שבמשכן זה דוקא נשלמה הכוונה דידרה בתחתונים, הגבוה ביותר.

44 ראה חגיגה יט, א.

45 ספרי דברים כד, יט הובא ברש"י שם.

המשכן חייבת להיות לשם הקב"ה, לא לשם פניות צדדיות.

ואינו מובן: מדוע דוקא במצוה זו יותר מבשאר מצוות מדגישה התורה, שיעשו אותה לשמו יתברך, הרי כל המצוות צריכות להעשות לשמו, ומדוע אומרת זאת התורה ביחוד במצוה זו?

ולכאורה הרי אדרבה: ידוע מאמר הבעל-שם-טוב שיש ענינים שבהם אינה חשובה כל כך הכוונה (כמו בשאר מצוות). ענין אחד הוא – טבילה במקוה; אפילו אם טבל עקב סיבות אחרות, ולא לשם טהרה, – יתר על כן אפילו אם כלל לא היה בכוונתו לטבול, רק נפל עליו הגל, הרי הוא טהור⁴⁴. ענין שני – נתנית צדקה, בה אינו חשוב כל כך הסיבות לכך שנותן הצדקה; ויתרה מזו, אפילו אם נתנית צדקה היתה ללא כוונה כלל; הוא איבד ממון ועני מצאו, שלא כיוון כלל לתת לעני, כיון, שהעני קיבל את ממונו, הרי קיים ענין של צדקה. בדוגמת כללות מצות שכחה⁴⁵.

ואינו מובן: בשאר מצוות בהם חשובה יותר הכוונה, אין התורה מזהירה על עשייה "לי" – לשמו יתברך, ודוקא בנתנית נדבות למשכן – שדומה לכאורה לנתנית צדקה, שהכוונה אינה חשובה בה כל כך ובלבד שיוקם המשכן – אומרת התורה שיהיה לי לשמי?

ועל פי הנ"ל יובן: כיון שכל ענין המשכן הוא שהאדם יאחד את כל עניניו עם הקב"ה, עד שגם בתוך דברי הרשות שלו יהיה "דעהו", הרי מובן שכאן נוגע שיהיה "לי לשמי", שזהו הרי כל ענין המשכן, היחוד עם הקב"ה.

ט. ואפשר לבאר יותר את השייכות של "לי לשמי" עם ענין "בכל דרכיך דעהו",

בהקדים דיוק לשון הפסוק "ויקחו לי תרומה". לכאורה היה מתאים כאן יותר הלשון "ויתנו לי תרומה", שהנתינה תהיה "לשמי", מדוע נאמר "ויקחו לי תרומה", שהלקיחה תהיה "לשמי"? אלא שהתורה באה לרמוז כאן, שקבלת הצדקה של העני תהיה לשמו יתברך⁴⁶.

ידוע הרי, שהקב"ה קבע את סדר הבריאה באופן שיהיו בו עשיר ועני, והעני יודקק לעזרת העשיר, וזאת כדי שיהיה בעולם ענין המשפיע והמקבל, ענין הצדקה⁴⁷.

שהרי באמת הקב"ה הוא ה"זן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים", עניים ועשירים. אלא שהוא זן את העניים בצורה כזו, שנותן את חלקם לעשירים על מנת שיתנו הם לעניים. כך שהצדקה שהעשיר נותן לעני אין הוא נותן משלו, אלא את חלק העני שהפקיד הקב"ה בידיו.

מאחר שהקב"ה זן את העניים, הרי היה יכול לתת להם מיד את חלקם⁴⁸; מדוע א"כ אופן הנתינה להם הוא ע"י העשירים? והמענה לזה הוא כאמור: כיון שהכוונה העליונה היא שיהיה חסד וצדקה בעולם, ואם כל אחד היה מקבל בעצמו את השפעתו ללא כל ממוצעים לא היה צדקה וחסד בעולם –

וזה נדרש מהעני המקבל, שלקחת הצדקה תהיה לשם מילוי הכוונה העליונה, של עשיית צדקה בעולם. וזהו ציווי התורה "ויקחו לי תרומה", שלקחת הצדקה תהיה לשמי.

י. ציווי והוראת התורה הרי הם נתנית כח. היכן יש צורך בנתנית כח מיוחדת שיוכל לפעול בעצמן שיהיה לשמו יתברך, ב"ויקחו".

46 ראה ג"כ כתר ש"ט סוף ח"ב ד"ה הרוצה ליהנות. 47 שמי"ד פל"א, ה. תנחומא שם. ד"ה תקעו תרכ"ח. 48 ב"ב י, א. נתבאר בד"ה א"ר שמואל בר נחמני תר"ץ.

שכן ב"ויתנו" אין צורך נתינת כח מיוחדת, שתהיה לשמה (כי אף שכאמור לעיל, בנתנית הצדקה אינה חשובה כל כך הכוונה, אך מובן שמן הסתם זהו לשמה) כי: א) ממון הוא הרי דבר שאפשר לקנות בו חיי נפשו⁴⁹, ובפרט אם עמלו על זה בכל כוחות נפשו, הרי כאשר אדם פועל בעצמו את האתכפיא למסור ממון זה לצדקה, מן הסתם עושה זאת לשמה. ב) כיון שבנתניתו לצדקה הרי הנותן מקיים מצוה, וכאשר יהודי מקיים מצוה עושה זאת מן הסתם לשם הקב"ה. נוסף לכך ישנה עוד עצה – לתת את הצדקה ללא פרסום, מתן בסתר שאז קל יותר לפעול בעצמו שיהיה לשמה.

מה שאין כן בקבלת הצדקה א) אין העני צריך לייגע את עצמו כדי ליטול צדקה; שכן הוא מקבל את הצדקה להחיות נפשו ונפשות בני ביתו (שההכרח הוא כה גדול לגביו עד שאינו מתחשב בקשיים, ומבזה ומשפיל את עצמו משום שזקוק לכך). ב) אין הוא מתכוין לקיים מצוה, הוא עושה זאת מפני שהוא זקוק שיהיה לו במה לפרנס עצמו ובני ביתו. לפיכך צריך המקבל להוראה מיוחדת ולנתינת כח מהתורה, שגם קבלת הצדקה שלו תהיה "לשמי". מאחר שיהודי מצווה על: "בכל דרכיך דעהו", שכל עניניו יהיו חדורים בקדושה, אין שום הבדל במה הוא עוסק, בין אם מאלץ עצמו לעשות הדבר, או שהוא דבר המוכרח לו; בין הוא ענין של עונג, או היפך מזה – כל עשייתו צריכה להיות לשם הקב"ה, בכל דרכיך דעהו.

ולכן מרמות התורה את ההוראה שיהיה לשמו יתברך בענין עשיית המשכן, כי כאמור, תוכן ענין "ועשו לי מקדש" הוא – בכל דרכיך דעהו.

(משיחות ש"פ משפטים תש"כ)

49 תניא פל"ו.